

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

Гоцуляк Віолета

ГЕЙМІФІКАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ
СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ (ІГРОВІ МЕТОДИКИ ЯК ЗАСІБ
ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК
КОНСУЛЬТУВАННЯ)..... 257

Коба Олег

АВТОРСЬКА ШКОЛА В УКРАЇНІ (НА ОСНОВІ РЕАЛЬНИХ
ДОСЛІЖЕНЬ)..... 259

Балан Денис

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ТРЕНЕРА З ФУТБОЛУ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ
ОСВІТНІХ СТРАТЕГІЙ..... 264

***СЕКЦІЯ № 9. ПОЛІТИКА І СУСПІЛЬСТВО: УКРАЇНСЬКИЙ ТА
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД***

Озернюк Ганна

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ
ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ АФРИКАНСЬКИХ
ДЕРЖАВ..... 268

Мельник Юлія

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В
УМОВАХ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ..... 271

Ярова Ліліана, Куртіков Михайло

ТЕХНОЛОГІЇ ЛОБІЮВАННЯ У КІБЕРПРОСТОРІ: ВІД МЕДІА-
СКАНДАЛІВ ДО «РЕЄСТРУ ПРОЗОРОСТІ» 274

Ковра Катерина

КУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ЗА ЧИ ПРОТИ
МЕЦЕНАТСТВА..... 278

Шкребій Катерина

ІНТЕГРАЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ ТА
ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ
ЗРІЛОЇ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА..... 280

2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 374 с.
3. Кримський С.Б. Запити філософських смислів. К.: Парапан, 2003. 240 с.
4. Кузьмінський А. Гуманітарно-екзистенційна педагогіка академіка Зязюна І. А. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/>
5. Лещенко М.П. Наукова школа академіка Івана Зязюна. Становлення і розвиток науково-педагогічних шкіл: проблеми, досвід, перспективи: зб. наук. Праць. *Освіта України*. 2016. № 32, С. 12.
6. Сулаєва Н.В. Підготовка вчителя в педагогічному просторі неформальної мистецької освіти: монографія. Полтава: ПНПУ, 2013. 408 с.

БАЛАН ДЕНИС

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальність 017
«Фізична культура і спорт»,

Навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту та спеціальної
освіти,

Науковий керівник: **ЩЕКОТИЛІНА НАТАЛЯ**, кандидатка педагогічних
наук, доцентка

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТРЕНЕРА З ФУТБОЛУ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ СТРАТЕГІЙ

У системі сучасної освіти тренер з футболу поступово виходить за межі суто спортивного фахівця та набуває ролі педагогічного наставника, модератора розвитку та психологічного підтримувача. Інноваційні освітні стратегії підкреслюють важливість цілісного підходу, де навчання поєднує інтелектуальну, емоційну та соціальну складові. Саме такий підхід визначає ефективність роботи сучасного тренера з футболу.

Психолого-педагогічна діяльність тренера формується на перетині кількох ключових завдань: створення сприятливого середовища, підсилення мотивації, розвиток емоційної стійкості та формування взаємодії в команді. Як і в інноваційних освітніх практиках, успішність тренувального процесу залежить від характеру взаємин «спортсмен – тренер» та «спортсмен – команда», «спортсмен – спортсмен» при провідній узагальнюючій ролі «спортсмен – тренер» [2, 5, 6]. Ці взаємовідносини можуть по-різному відбиватися на ефективності змагальної діяльності колективу, незалежно від їх вікової категорії.

На сучасному етапі розвитку футболу в Україні гостро стоїть проблема виховання висококваліфікованих фахівців у галузі спорту, зокрема, тренерів з

футболу, які здійснюють особистісно-орієнтований підхід і грамотний психолого-педагогічний супровід тренувального процесу в спортивних організаціях. Психолого-педагогічний супровід – це цілісна, системно організована діяльність, в процесі якої створюються соціально-психологічні та педагогічні умови для успішного навчання і розвитку особистості дорослого або дитини. Повноцінний розвиток спортсмена складається з двох складових:

- реалізація тих функціональних можливостей, які підлітку відкриває даний етап вікового розвитку;
- реалізація тих можливостей, які пропонує йому дане соціально-педагогічне середовище [5]. І ця складова дуже важлива для становлення майбутнього професійного спортсмена. Необхідно також враховувати специфіку спортивної спеціалізації.

Очевидно, що стратегія психолого-педагогічної підготовки в індивідуальних видах спорту, наприклад, легкоатлетів, відрізняється від стратегії підготовки футболістів. У першому випадку – це один спортсмен, одна особистість, а в другому – єдиний колектив, який складається з безлічі індивідуальностей зі своїми психологічними особливостями.

Характеризуючи футбол як ігрову спортивну діяльність, виділяють такі специфічні особливості:

- командний характер діяльності;
- необхідність взаємодії з партнерами;
- обов'язкова наявність у спортсменів хорошого розвитку таких спортивно важливих психічних процесів, як довільна увага, оперативна пам'ять, тактичне мислення, стресова стійкість;
- висока динамічно-вибухова робота організму спортсмена в режимах максимальної інтенсивності;
- підпорядкованість ігровому амплуа, вимогам до дій окремого гравця загальнокомандним завданням і цілям;
- складність дій футболістів;
- необхідність єдиноборства в тісному контакті з суперником;
- часті швидкісні переміщення гравців на досить великі відстані, стрибки, ривки, фінти;
- чергування успіхів і невдач;
- залежність успішної діяльності команди від узгодженості дій партнерів між собою, чіткого розподілу ігрових функцій, взаємозамінності та взаємодопомоги на полі;
- наявність більшої кількості глядачів і публічності змагань;
- суспільна значимість гри;
- інтерес до футболу з боку преси, уболівальників, широкої громадськості та засобів масової інформації;
- часті переїзди, ігри на чужому полі.

Формування фундаменту загальної та спеціальної фізичної підготовки і

становлення особистості спортсменів-футболістів відбувається в категорії дитячо-юнацького спорту. Тому ставиться завдання реалізації психологічної підготовки юних спортсменів і футболістів різного віку. Разом з тим, відомо, що в професійний спорт потрапляє не велика кількість випускників футбольних шкіл, більшість же закінчують їх і до 18 років припиняють грати [3, 4]. Хотілося б зрозуміти причини цього явища. Українська система підготовки молодих футболістів відрізняється від зарубіжної системи великим обсягом навантажень з «виведенням» на функціонально-фізіологічний пік до 17 років.

Підготовка здійснюється переважно в спортшколах і спеціалізованих інтернатах, в умовах спеціального навчання з авторитарним стилем управління і відриву від сім'ї, що може впливати деструктивно на підлітків і призводити до різкого зниження мотивації в плані продовження занять спортом. Тому важливо не допустити випадкових педагогічних помилок і необережних вчинків, враховуючи, що в психологічному аспекті одна із загальних вікових якостей спортсмена-футболіста – це необхідність у самоствердженні, яке формується в процесі тренувальної роботи. Досить повну оцінку результату спільної роботи педагога і учня можна дати до 15 років. Перехід з юніорського віку в дорослий висуває високі вимоги до психологічної підготовленості юнака. Тільки чітко складений і правильно організований тренувальний процес спільно з професійним психолого-педагогічним супроводом є тією важливою основою, яка допоможе вивести спортсмена на високий рівень готовності. Реалізувати всю психологічну програму супроводу спортивного резерву практично неможливо без участі спортивного психолога. Однак на практиці до допомоги спортивного психолога звертаються дуже рідко, а на постійній основі ці фахівці в спортивних організаціях фактично не працюють. Таким чином, психологічний аспект підготовки спортсменів залишається дефіцитним [1].

Зазначимо, що тренерська діяльність у футболі містить низку психологічно складних умов: високу конкуренцію, чергування успіхів і невдач, публічність, тиск результатів [7]. Для підлітків це може стати чинником зниження мотивації й навіть відходу зі спорту. Тому інноваційні освітні підходи передбачають не лише фізичну чи технічну підготовку, а й розвиток навичок саморегуляції, командної взаємодії, стійкості до стресу. Значну роль у цьому відіграє створення «психологічно безпечного поля», де футболіст не боїться помилки і здатний приймати зворотний зв'язок як ресурс для росту. Аналогічно до сучасних педагогічних стратегій, ефективність діяльності тренера забезпечують рефлексивні практики: самоаналіз, оцінка власної педагогічної позиції, здатність будувати партнерську взаємодію з вихованцями. Професійний розвиток тренера сьогодні пов'язаний із розширенням психолого-педагогічних компетентностей, включенням спеціальних курсів у програми підготовки фахівців фізкультурного профілю.

Висновки. Інноваційні стратегії в освіті відкривають нове бачення ролі тренера з футболу – як педагога, психолога та фасилітатора розвитку. Саме інтеграція психологічного супроводу, сучасних технологій та педагогічної чутливості створює умови для формування мотивації, впевненості та сталого особистісного зростання юних спортсменів. Це робить психолого-педагогічну діяльність тренера ключовим ресурсом у підготовці майбутнього спортивного резерву. Підвищення ефективності підготовки спортивного резерву можливе, на наш погляд, за рахунок підвищення якісного рівня психолого-педагогічної освіти майбутніх тренерів з футболу. Цього можна досягти за рахунок введення в навчальні плани підготовки фахівців і магістрантів вузів фізкультурного профілю спецкурсів з психолого-педагогічного супроводу спортсменів командних видів спорту. Професійний психолого-педагогічний супровід допоможе змінити ставлення до себе у тих футболістів, які недооцінювали свої можливості, і створити сприятливий психологічний клімат у команді, що має позитивно позначитися на спортивних результатах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Воронова В. І. Психологія спорту. К.: «Олімп. л-ра», 2017. 272 с.
2. Гоулман Д. Емоційний інтелект /Д. Гоулман. Х. : Віват, 2019. 512 с.
3. Маліновський А. І. Особистісні детермінанти формування іміджу тренера з футболу як фактор професійного вдосконалення...дисертація. К.: НУФВСУ, 2020. 225 с.
4. Петровська Т. В. Технології психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності. К.: Видавець Позднишев, 2021. 166 с.
5. Платонов В. М. Сучасна система спортивного тренування. К.: Перша друкарня, 2020. 704 с.
6. Фергюсон А. Менеджмент у стилі «Манчестер Юнайтед». Як стати чемпіоном. К.: Наш формат, 2018. 280 с.
7. Шевченко А. Шляхетна сила. Моє життя, мій футбол. Х.: Фоліо, 2021. 252 с.

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.